

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

2 Vtrùm innocens magis teneatur ad actionem gratiarum quàm pœnitens,
& quomodo gratitudo excitanda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

fectionis; accipere gratis est signum defectus & egestatis. secus de muneribus, quæ honoris causa à subditis dantur Principibus: hæc enim non sunt beneficia, sed veluti honoraria tributa. Hinc fit ut gratiarum actio non semper sit necessaria, nec soleat vsurpari à magnatibus erga homines infimæ sortis. Ut autem conuenienter fiat, magis accommodanda est ad affectum benefactoris, quàm ad beneficij quantitatem, ut ostendit diuus Thomas art. 5. cuius ratio est, quia gratitudo respicit beneficium, prout est gratias impensum, id est, absque intuitu mercedis, vel debiti: hoc autem ex affectu pendet. Huic adde aliam, quia affectus benefactoris longè maior est, quàm beneficium externum: vellet enim longè maiora donare, si facultas vel opportunitas adesset.

Quartum est, *Grata commemoratio*, videlicet vt primò apud nos tempore & loco simus memores beneficij accepti. vt enim ait Seneca lib. 3. c. 1. *Ingratissimus omnium est, qui beneficij obliuiscitur: cui enim totum beneficium elapsum est, gratias fieri nunquam potest.* Deinde vt apud alios, quando occasio se offert, libenter referamus: hoc enim ad honorem & laudem benefactoris pertinet; vnde est quædam compensatio.

7 *Beneficij relatio.* Quintum est, *Beneficij relatio*, quando vicissim beneficium re vel obsequio redditur. circa quod Notandum Primò, Si non suppetit quod rependas, reddendam huius loco bonam imprecationem; vt, *Deus remuneret, compenset id centuplum*, vel pias ad Deum pro salute benefactoris preces. hæc enim nemini desunt; & his vt cumque beneficia temporalia compendantur, & interdum etiam vincuntur.

Secundò, Si suppetit aliquid, non statim referendum beneficium, sed opportunitas expectanda. ratio est, quia, vt inquit Seneca lib. 4. de Beneficiis in fine, *qui festinat reddere, non animum habet grati hominis, sed debitoris*; nam non videtur æstimare id, quod in beneficio est præcipuum, scilicet gratitutum animum benefactoris: ita enim soluit, ac si ille non gratis, sed intuitu compensationis dedisset. deinde ostendit beneficium non esse gratum, & se illud animo reicere; nam *reiciendi genus est, proinus aliud in vicem mittere, & minus munere expungere*, vt ibidem Seneca ait. Denique es ingratus in benefactorem, dum videri beneficio affectus non vis, aut illi ratione beneficij obstrictus. Vnde Seneca supra: *Qui nimis cito cupit soluere, iniustus debet; & qui iniustus debet, ingratus est*; nimirum quia non vult agnoscere beneficium. Sed hoc intellige, nisi alter expectet statim remunerationem; vt quando intuitu illius confertur; vel nisi alia circumstantia aliud possint.

8 Tertio, In compensando magis nobis spectandum animum benefactoris, quàm rem datam, curando pro nostra facultate vt beneficium, quod reddimus, respondeat potius illius affectui, quàm rei. Itaque si maior vel etiam æqualis potestas adfit, plus rependum est, quàm sit acceptum. vnde Cicero l. 1. de Offic. *In referenda gratia (si modo Hesodo credimus) imitari debemus agros fertiles, qui plus multo adferunt, quam acceperunt*: si enim redditus æquale, non videtur esse redditio gratia, sed solutio debiti; tantumdem enim accepisti. Oportet igitur reddas amplius, vt ratione excessus sit beneficium; & ita beneficium beneficio compensetur; & affectus affectui respondeat.

DVBITATIO II.

Vtrum innocens magis teneatur ad actionem gratiarum, quàm poenitens; & quomodo gratitudo excitanda.

D. Thomas art. 2.

Notandum est, hanc quæstionem supponere 9 aliam, videlicet, Vt maius beneficium acceperit à Deo: qui enim maius accepit, tenetur magis ad actionem gratiarum. Dupliciter autem potest beneficium dici maius, Primo, Quia res quæ datur, est melior, aut maioris æstimationis. Secundò, Quia magis datur gratis; vtrumque enim ratio beneficij complectitur. Similiter gratiarum actio dupliciter potest esse maior. Primò, Quia est confessio maioris boni accepti. Secundò, Quia profitemur esse magis gratis datum. Vnde patet, has magnitudines in beneficijs esse diuersarum rationum, similiter in actionibus gratiarum; cum ex causis diuersarum rationum proueniant, vnde etiam non possunt commodè inter se comparari. His positus,

10 Respondeo, Innocentem teneri quodammodo ad maiorem actionem gratiarum, quatenus actio gratiarum est confessio boni accepti; est enim innocentia maius bonum, quia includit continuam existentiam iustitiæ in homine, quæ magis optabilis est, quàm iustitia interrupta per peccatum mortale. Itaque si bona data spectentur, tenetur magis, & ad maiorem gratiarum actionem, profitendo se gratis maius bonum accepisse. Poenitens verò magis tenetur, si spectentur gratia; quia enim ei maior gratia facta, seu magis gratis datum, tenetur id magis profiteri; & ita ipsius gratiarum actio debet esse maior in confessione gratia: alterius verò in confessione doni in se spectati.

11 Aduerte tamen, etsi bonum innocentia per se maius sit & optabilius; tamen bonum, quod confertur poenitenti, maius est respectu poenitentis, quàm bonum collatum innocenti respectu ipsius. & hac ratione poenitens absolute magis obligatur ad gratiarum actionem, & non solum ex parte. Primò, Quia poenitenti vsque ad tempus lapsus collatum est æquale auxilium & æqualis protectio, vt supponimus. quod enim hic ceciderit, non prouenit ex defectu auxilij diuini, quia si illud minus fuerit, quàm in altero; sed ex propria libertate, qua potuit auxilio non vti, & illo presente consentire peccato. itaque vsque ad illud tempus non debet Deo minores gratias, quàm innocens. A tempore verò lapsus vsque ad restitutionem iustitiæ inclusiue, non accipit minus beneficiū quàm alter, sed multò maius, facta comparatione ad accipientes. ipsi enim longè maius est beneficium, quod à Deo tolleretur dum est in peccatis, quod ad gratiam exciteretur, quod poenitentia inspiceretur, peccata condonentur, iustitia restituitur; quàm alteri sit beneficium illud, quo à Deo interea in iustitia accepta conseruatur. nam vel vna remissio peccatorum præcisè considerata tantum æstimanda est à peccatore, quanti iustitia & spes vite æternæ ei qui non est peccator. Sicut maleficus, qui liberatur à poena ignis, cui iam erat addictus, non minus gaudet, nec minoris hoc beneficium æstimat, quàm vir probus gauderet, si conferretur ei regnum: liberatio enim

Beneficium maius dupliciter similiter & actio gratiarum.

Quomodo innocens teneatur ad maiorem actionem gratiarum.

Quomodo poenitens magis tenetur.

Beneficium remissionis peccatorum.

enim à summo malo est instar summi boni. Itaque hac ratione tenetur absolute ad maiorem gratiarum actionem. Deinde quia dona, quæ peccatori dantur, magis gratis dantur: gratis enim datur, quod absque meritis datur. quò ergo quis longius abest à merito, & ab omni dignitate, qua possit videri dignus munere; eò magis gratis ei datur: peccator autem longissimè abest ab omni dignitate, qua dignus sit venia & amicitia Dei; ergo hac ex parte summum est illius beneficium, & consequenter summam & humillimam debet gratiarum actionem. vnde etiam in compensatione huius beneficii tenetur ad humiliora obsequia, & maiorem sui demissionem, quàm innocens. Beneficium enim, qua parte datur magis indigno, compensatur maximè demissione sui, confessione suæ indignitatis, & obsequiis humilibus: sicut qua parte est excellentius, compensatur maximè æstimatione, laude, prædicatione illius boni, & datoris, & obsequiis maioribus.

12 Illa autem distinctio Caietani inter magis obligari ad gratiarum actionem, & obligari ad maiorem actionem gratiarum; cum ait, penitentem magis obligari ad gratiarum actionem quàm innocentem, hunc tamen obligari ad maiorem gratiarum actionem; neque rem explicat, neque vera est: nam penitens etiam ad maiorem actionem gratiarum tenetur, quatenus debet confiteri sibi maiorem gratiam factam, magis quæ gratis donatum, & beneficia accepta respectu sui esse maiora. Deinde sicut obligatio crescit ex magnitudine gratiæ, ita etiam ex magnitudine boni collati: ergo qui obligatur ad maiorem gratiarum actionem, ceteris paribus etiam magis obligatur.

13 Ex dictis colligi potest quomodo gratitudo in Deum sit excitanda.

Primò enim consideranda sunt ipsius dona in seipsis; quàm magna, quàm varia, quàm innumerabilia, siue quæ ad animam, siue quæ ad corpus pertinent. corporalia enim omnia facta sunt propter hominem, vt ab illis obsequiũ, commodum, oblectationem & auxilium aliquod ad salutem caperet; vt sol, luna, sidera, cæli ipsi, & motus eorum, elementa, & omnia quæ in eis & ex eis: de quibus vide Senecam lib. 4. de Beneficiis c. 5. & 6. Spiritales quoque substantiæ ad eius ministerium deputatæ: omnes enim sunt administratorij spiritus, in ministerium missi propter eos, qui hereditatem capiunt salutis; ad Heb. 1. Itaque omnes creaturæ vel conditæ propter hominem, vel benignitate conditoris seruiunt homini, vt eum dirigant ad salutem; & hæc omnia externa sunt. Iam interna omnem æstimationem superant: præter enim integritatem corporis, & sensum, quorum nullum vel eum regno amplissimo commutare velis, dedit animam immortalem & inexterminabilem, capacem vitæ æternæ: dedit vim intelligendi, qua totum mundum & ipsum Deum pulcherrimè in te depingas; & vim amandi, qua omnes virtutes atque ad eum Dei amicitiam, omnis boni supernaturalis fontem, consequaris. Ad gloriæ suæ consortium te supra naturæ conditionem destinavit, in filium adoptavit, spiritus sui participem fecit; media salutis obtinendæ facilia contulit, assiduè sua benignitate ad bonum excitat ac iuuat, & à malis innumeris protegit. visionem sui, qua ipsi planè similes veluti quidam dij, diuinitate fulgentes, euadamus, promittit, & omnium bonorum suorum fruitionem. Ad hæc ia-

centem in peccatis, & reu æternæ mortis, gratia sua excitauit & erexit, peccata condonauit, iustitiam & ius vitæ beatæ restituit, hoc autem beneficium remissionis peccatorum tantum est, quantum malum est mors æterna. Constituit præterea thesaurum meritorum suorum veluti fontem gratiarum perennem, quo à peccatis, quotiescumque opus fuerit, abluì possimus, Sacramentis inclusum. Denique, quod omnem vincit admirationem, reliquit nobis sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, corpus & sanguinè ipsius, cum anima dotibusque eius omnibus, cum vnione hypostatica & diuinitate perfectè continens, & nobis repræsentans ac re ipsa exhibens. Hæc si quis attentè consideret & expendat, abyssum beneficiorum inueniet.

Secundò, Considerandum est, hæc omnia præstita indignis, ingratis, & supplicio dignis.

Tertiò, Consideranda maiestas & sublimitas Dei conferentis: quò enim maior est qui beneficium confert, eò pluris æstimatur beneficium; amari enim & æstimari à magnis, magnum per se est beneficium.

Quartò, Considerandus modus, quo Deus hæc præstitit, quàm extraordinariis viis, quantis difficultatibus & laboribus: idè enim semetipsum exinanitiuit & factus est homo; idè tot labores, tot asperitates, tot probra, tot supplicia, & mortem denique crucis sustinuit; hoc enim mirificè auget beneficii rationem. magnum est beneficium, si rex malefico ad mortem damnato benignè condonet, & illum pristinæ dignitati restituat; sed incomparabiliter maius erit, si dum alium remedium liberandi non suppetit, iubeat filium suum è solio descendere, veltibus regis spoliari, & morte plecti, vt ille liberetur.

Quintò, Considerandus affectus, quo Deus omnia beneficia sua nobis contulit, nimirum, non vt ipsi inde sit melius, sed vt nobis sit quàm optimè, & per ea ad beatitudinis suæ communionem apter & disponat. vide Albertum de Virtutibus cap. 25. & nostrum Rossignolium lib. 4. disciplinæ Christianæ c. 25. vbi sententias quasdam sanctorum Patrum de gratitudine adducit.

14 Ex his diligenter perpensis intelliget homo, infinita quadam obligatione & immenso debito se obstringi Deo tum ad perpetuam & humillimam gratiarum actionem, tum ad vitam suam diuino obsequio penitus consecrandam, & honorem ipsius omni industria promouendum. etsi enim tantum laborauerit pro gloria Dei, quantum Apostolus Paulus, nondum tamen millesimam diuinorum beneficiorum partem exaquerit.

Aduerte tamen, hoc debitum ad ista omnia præstanda non esse legale, seu strictum; nouerat enim Deus imbecillitatem & vanitatem sensus nostri, ideoque noluit imperare, etsi iustissimè potuisset; sed est debitum morale, seu decentiæ: hoc enim perfecta ratio gratitudinis postulat; ita vt sine eo præstito non possimus, nisi imperfectè, grati audire.

DVBITATIO III.

Quid ingratitude, & quale peccatum.

D. Thomas quest. 107.

15 **D**upliciter admittitur ingratitude, formaliter & materialiter: hæc enim distinctio non solum in inobedientia, sed etiam in sacrilegio, im-